

Goran Vojnović

Pod svobodnim soncem

Po romanu Frana Saleškega Finžgarja

**DRAMA
MARIBOR**

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE
SLOVENE NATIONAL THEATRE

© cankarjev dom

škratelje

4 **Zasedba**

Uroš Grilc

6 **Pod svobodnim soncem: od veličastnega slovenskega epa preko stripa do gledališkega spektakla**

Matej Bogataj

12 **Finžgarjev roman se danes bere zelo drugače, kot se je včasih**
Pogovor z Goranom Vojnovičem

Patricija Maličev

20 **Vojna ruši, gledališče gradi svetove**
Pogovor z Aleksandrom Popovskim

Miran Hladnik

30 **Pod svobodnim evropskim soncem?**

Janez Bogataj

40 **Spomini na leta pod svobodnim soncem**

54 **Kontakti**

Sezona 2023/24

Koprodukcija

Slovensko narodno gledališče Nova Gorica

Uprizoritev 4 | Premiera 30. novembra 2023 na velikem odru SNG Nova Gorica

Cankarjev dom Ljubljana

Premiera 18. decembra 2023 v Linhartovi dvorani

Drama Slovenskega narodnega gledališča Maribor

Uprizoritev 4 | Premiera 19. januarja 2024 v dvorani Frana Žižka

Zavod Škratelj

Goran Vojnović

Pod svobodnim soncem

Po romanu Frana Saleškega Finžgarja

2023

Krstna uprizoritev

Režiser **Aleksandar Popovski**

Dramaturginja **Martina Mrhar**

Lektorica **Anja Pišot**

Scenograf **Aleksandar Popovski**

Kostumografinja **Jelena Proković**

Koreografinja **Rosana Hribar**

Avtor likovne podobe **Damijan Stepančič**

Animator in oblikovalec videa **Miran Bratuš**

Avtor glasbe **Boštjan Gombač***

Oblikovalca svetlobe **Aleksandar Popovski**
in **Marko Vrkljan**

Asistentka režiserja **Stefani Hristova**

Asistent scenografa **Matic Gselman**

Asistentka kostumografinje **Saša Dragaš**

* Glas **Jan Tomšič** (posneto v studiu Savna)

Tehnična ekipa SNG Nova Gorica

Vodja predstave **Marino Conti**, šepetalka **Arjana Rogelja**, vodja tehničnih služb **Davorin Kodrič**, producent **Aleksander Blažica**, oblikovalec svetlobe **Marko Vrkljan**, lučna mojstra **Renato Stergulc** in **Martin Ukmar**, oblikovalci zvoka in videa **Borut Čelik**, **Vladimir Hmeljak** in **Stojan Nemeč**, odrska mojstra **Damir Ipavec** in **Ambrož Jakopič**, odrski tehniki **Janij Murovec**, **Dean Petrovič**, **Bogdan Repič** in **Dominik Špacapan**, odrska delavca **Blaž Kovač** in **Jurij Modic**, oblikovalec scenske opreme **Gorazd Prinčič**, rekviziter **Damijan Klanjšček**, frizerki in maskerki **Hermina Kokaš** in **Katarina Laharnar**, garderoberki **Jana Jakopič** in **Mojca Makarovič**, scenska mizarja mojstra **Mark Mattiazzi** in **Marko Mladovan**, mojster krojač **Robert Žilkovič**, šivilja **Marinka Colja**, skrbnica fundusa **Tatjana Kolenc**

Tehnična ekipa Drama SNG Maribor

Vodja predstave **Uroš Kus**, šepetalka **Karmen Živko**, odrski delavci **David Glavica**, **Dragan Ilić**, **Jernej Babič**, **Ivan Šantl**, **Leon Vidmajer**, **Boštjan Robič**, **Jože Senekovič**, **Gašper Roglič**, **Juan Jose de Garcia** in **Miha Radmilovič**, osvetljevalci **Tomaž Bezjak**, **Dragan Kitanovski**, **Igor Pečlin**, **Janko Lah**, **Rok Mlaker** in **Tino Mokič**, mojster na regulatorju **Tomaž Bezjak**/**Igor Pečlin**, tonska in video mojstra **Dino Čurič** in **Gorazd Vever**, rekviziterja **Dane Radulović** in **Navid Fadaee Nazer**, garderoberji **Vesna Novitović**, **Valentina Vever**, **Tatjana Skodič**, **Vesna Celcer**, **Damjana Mohorko**, **Jasna Domijan**, **Ivan Dobaj**, **Simona Rues** in **Nuša Anžel**, maskerki **Jasminka Marksl** in **Špela Junger**

Dotatna tehnična ekipa

Oblikovalec svetlobe **Matjaž Bajc**, oblikovalec videa **Miran Bratuš**

Iztok, Svarunov sin, pogumen vojščak in izjemen lokostrelec
Irena, dvorjanka, Iztokova izbranka
Rado, vojščak, Ljubiničin zaročenec
Črt, slovanski vojak v bizantinski uniformi
Radovan, godec in popotnik, morda še kaj drugega
Volk, antski poglavar, bedak in naivnež
Rustik, prefekt, Slovan zvest Bizancu, Irenin stric
Epafrodit, bogati trgovec in spletkar
Justinjan, cesar, negotov in neodločen
Teodora, cesarica, vrhunska spletkarka
Azbad, bizantinski vojskovodja, prestrašen pes
Svarun, starešina, poln žalosti in modrosti (posneti glas)
Pripovedovalec (posneti glas)

Matija Rupel
Eva Kraš
Blaž Dolenc
Matej Zemljič k. g.
Iztok Mlakar
Gorazd Žilavec
Viktor Hrvatini Meglič
Gorazd Jakomini
Blaž Valič
Arna Hadžialjevič
Robert Korošec k. g.
Žiga Saksida
Boštjan Gombač k. g.

dr. Uroš Grilc
Pod svobodnim soncem:
od veličastnega
slovenskega epa preko
stripa do gledališkega
spektakla

Finžgarjev roman *Pod svobodnim soncem* je svojevrsten slovenski kulturni fenomen. Če rečemo, da je največja slovenska knjiga in najbolj priljubljena slovenska knjiga vseh časov, potem to lahko podkrepimo s številkami, ki so resnično impresivne: roman je med bralce od leta 1906 sprva potoval v podlistkih v časopisu *Dom in svet*, leta 1912 pa je dočkal prvo knjižno izdajo. Sledile so številne kasnejše izdaje in ponatisi, ki jih hrani Narodna in univerzitetna knjižnica v Ljubljani, vseh je do danes kar 44. Če se malo poigramo s številkami, to pomeni, da so bralci v povprečju vsake dobre dve leti pokupili vse izvide romana in so bili založniki primorani natisniti novo izdajo. Kako sladke skrbi!

Kako je to mogoče? Zakaj je *Pod svobodnim soncem* tako izjemno uspešna knjiga tudi pri bralcih, kar ne velja za številne druge pomembne in temeljne knjige slovenske literature? En razlog je nedvomno zgodba in pa Finžgarjev osnovni namen pisanja tega zgodovinskega epa – buditi in krepiti narodno zavest Slovencev. Zgodba *Pod svobodnim soncem*, ki je tako globoko vpisana v zavest in identiteto Slovencev, je neverjetno aktualna še danes, v času iskanja novih družbenih vezi in soodvisnosti. Še danes nas spodbuja k premisleku in odpira vprašanja iskanja temeljne identitete naroda: kdo smo, kam sodimo? Na občutek podrejenosti, zavojevanosti, potlačенosti, majhnosti, ki je Slovence spremljal skozi zgodovino in ki je v naši kolektivni zavesti še dandanes prevečkrat navzoč, prevečkrat tudi neupravičeno, je znal Finžgar mojstrsko preleti v junaško zgodbo Iztoka, Irene, Svaruna in Slovenov. Zgodbo zmage, poguma, drznosti, ljubezni in modrosti. In četudi je delo nastajalo kot mladinski roman, danes žanrsko vsekakor ruši meje in je kratko malo temeljna slovenska literarna klasika. Z enim poudarkom – še danes tudi med bralci živa literarna klasika.

Odločitev, da to monumentalno knjižno delo izdamo v stripovski različici, je zorela dolgo, razreševala kopico dvomov in dilem in tudi samo delo na stripovski naraciji ter nato likovni interpretaciji je terjalo nekaj let. Tako je leta 2021 izšla stripovska različica *Pod svobodnim soncem – strip*, katere dramaturško predlogo je prispeval Goran Vojnović, ilustratorskega podviga se je lotil Damijan Stepančič,

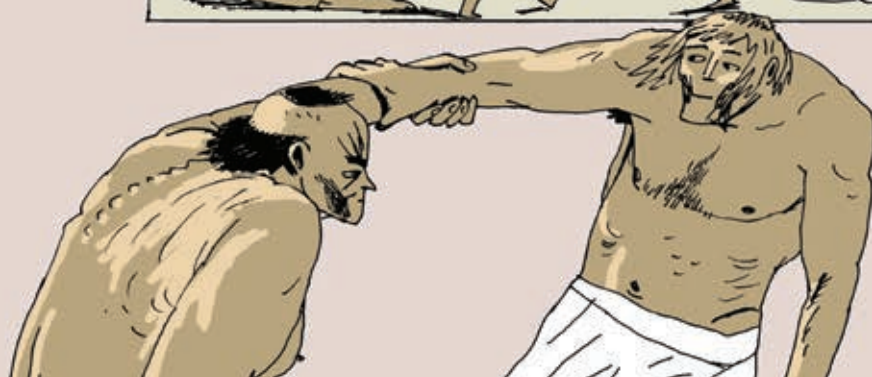
spremno besedilo pa je prispeval zasl. prof. dr. Janez Bogataj, ki mu je bil Finžgar stari stric. Vsi trije avtorji so, pri tako obsežnem stripovskem delu je to pač neizogibno za uspeh projekta, investirali svoj zelo osebni odnos do tega velikega dela, profesor Bogataj je celo delil osebne spomine življenja s Finžgarjem do svojega 15. leta starosti.

Subverzivna forma stripovske estetike pa je bila seveda tudi priložnost, da se posamezni segmenti Finžgarjevega dela močneje poudarijo. *Pod svobodnim soncem – strip*, tako kot v času od prve knjižne izdaje romana leta 1912, krepi ponos in zavest o pripadnosti narodu. Nastal je obsežen, pretresljiv in navdihujoč roman v stripu, ki na kar stopetdesetih straneh pripoveduje zgodbo o tem, kako so naši predniki iskali in si izborili prostor pod svobodnim soncem.

Ilustrator Damijan Stepančič je ob izidu stripa povedal: »V stripu sem želel izpostaviti zgodbo, vzdušje in znotraj tega bralcu ponuditi plastičen prikaz junakov, ki jih je zares cela vrsta. Goranov scenarij s premišljenimi poudarki je prvotno zgodbo naredil še bolj dinamično, sam pa sem se predvsem osredotočil na epske prizore bitk na eni strani ter osebne dileme in odločitve na drugi. Rezultat tega procesa je, da smo v stripu pravzaprav poustvarili vso kompleksnost izvirnega Finžgarjevega besedila.«

Že Finžgar si je želel in predstavljal, da bo prva knjižna izdaja leta 1912 ilustrirana, a se mu to ni izšlo, šele izdaja leta 1951 vključuje ilustracije Slavka Pengova. »Po letu 1945 in vse do danes je bila cela vrsta prošenj raznih ustvarjalcev, da bi naredili strip. Kakovost teh slikarjev je bila na takšni estetski ravni, ki meni ni najbolj ležala. Rekel sem si, če bo kdaj strip, ga bo delal nekdo, ki ga zna dobro narediti in je odličen na tem področju,« je povedal prof. dr. Janez Bogataj, avtor spremne študije.

Seveda pa je svojski podvig uspel tudi piscu stripovske priredbe Goranu Vojnoviču. Kako skrajšati tako obsežen roman in ga prirediti v stripovski scenarij? »Morda se bo slišalo paradokсно, ampak priredbe Finžgarjevega dela sem se lotil povsem filmsko, skozi kadriranje scen, pri čemer sem vedno znova ugotavljal, kako izvirna zgodba izvrstno

teče in je tako na nek način že Finžgar sam pisal povsem filmsko,« je povedal avtor besedila stripa in dramatizacije.

Ponovna izdaja stripa, ki je nekako sovpadala z bližajočo se 110-letnico prve izdaje romana *Pod svobodnim soncem* v knjižni obliki, je spodbudila še en pomemben dogodek, veliko razstavo stripovskih tabel v začetku leta 2022 v Cankarjevem domu v Ljubljani, ki je bila priložnost, da se še z nekaterih drugih vidikov pogledimo v genezo tako samega romana in Finžgarjevega ustvarjanja kot tudi genezo samega stripa. Katarina Hergout, kustosinja razstave, je poudarila, da je na razstavi del Stepančičevih ilustracij iz stripa predstavljen v povečani obliki, ki pri takem načinu predstavitve zasijejo v svoji luči in učinkujejo še bolj monumentalno ter udarno. Po drugi strani razstava – s predstavitvijo Stepančičevih skic in študij – odkriva intimnejši del umetnikovega snovanja in ustvarjanja ilustracij, kar ponuja zanimiv vpogled v genezo nastajanja stripa.

In tako kot literatura lahko premika in združuje različna področja ustvarjanja, se je po likovni zgodbi romana, ujeti v strip, rodila ideja o gledališki predstavi. In eden največjih epov slovenske literature pač terja epski, ambiciozen podvig tudi v kontekstu gledališke produkcije. Tako se je tudi zgodilo. *Pod svobodnim soncem* so se združile tri nacionalne kulturne inštitucije in ustvarile edinstven gledališki spektakel.

Pod svobodnim soncem je knjiga, strip, ikona in zgodba ter sedaj tudi gledališka predstava, ki bralca in opazovalca ne pusti ravnodušnega: nasprotno, ga povzdigne in navdihne.

Matej Bogataj
**Finžgarjev roman
se danes bere
zelo drugače,
kot se je včasih**

Pogovor z Goranom
Vojnovičem

Domači klasični prozni deli, Bartolov *Alamut* in Finžgarjev zgodovinski roman *Pod svobodnim soncem*, sta že nekaj časa v mislih tistih, ki premišljajo o velikem slovenskem zgodovinskem filmskem spektaklu. Roman *Pod svobodnim soncem* bo pred tem doživel uprizoritev pod odrskimi lučmi, o čemer smo se pogovarjali z avtorjem dramtizacije.

Koliko je vas kot (tudi) filmarja ta misel vodila pri odločitvi o gledališki adaptaciji *Pod svobodnim soncem*? Sami ste zapisali, da je scenarij za gledališko predstavo nastal »po motivih« romana, kaj to pomeni?

Kdorkoli je prebral roman *Pod svobodnim soncem* in vsaj približno pozna razmere v filmskem svetu, mu je jasno, da bi snemanje filma po tem romanu zahtevalo večletni proračun Ministrstva za kulturo. Lahko smo torej zadovoljni, da smo dobili stripovski spektakel in da bomo dobili še gledališkega. In tu se bo zgodba na žalost končala. Že v gledališču je bilo namreč nujno opustiti idejo, da bi roman prenesli na oder v vsej njegovi epski širini.

Predvsem pa sem že pri pisanju stripa spoznal, kako zelo drugače lahko danes razumemo zgodbo o barbarih in Bizantincih oziroma koliko različnih vprašanj v današnjem času odpira Finžgarjeva zgodba. Poleg tega je gledališka dramtizacija romana nastajala v času vojne v Ukrajini, v trenutku, ko smo se v Evropi po dolgem času začutili resnično ogrožene, in to je bilo pri pisanju takšne zgodbe nemogoče odmisлити. Zaradi vsega tega se je moje besedilo nekoliko odmaknilo od samega romana in pošteno do avtorja, pa tudi gledalcev, se nam je zdelo prav opozoriti, da ne gre za skrajno dosledno preslikavo romana na oder. romana na oder.

Odločili ste se za pojasnjevalni zgodovinski okvir, ki ga predstavljajo nadnapisi, ki nas soočajo z zgodovinskim ozadjem dogajanja. Komu oziroma kateri publiki je predstava namenjena? Ali je potrebno predhodno poznavanje romana?

Ideja za nadnapise je bila režiserjeva ideja in je predvsem estetska. Predstava namreč v osnovi izhaja iz stripa in čeprav je besedilo nekoliko drugačno od stripovskega, bomo poskušali vanjo vnesti določene elemente stripa oziroma stripovske estetike. Povrh tega je predstava namenjena tudi mladim gledalcem, konec koncev je tudi Finžgarjev roman mladinski roman, vsaj tako ga radi označujemo, četudi imam sam do te označbe rahle zadržke. Malo didaktike torej ne bo odveč, sploh ker ne želimo, da bi bilo za razumevanje predstave treba poznati roman. Gledališka predstava mora biti samostojno delo in sam bi raje videl, da bi tudi tiste gledalce, ki so roman nekoč že prebrali, spodbudili k ponovnemu branju. Prepričan sem namreč, da se Finžgarjev roman danes bere zelo drugače, kot se je včasih.

Roman se začne z bitko proti bizantinskemu poveljniku in njegovi vojski, ki jo zaradi zvižaje Slovani dobijo, vendar Iztok, ki je v fokusu romana, ugotovi, da je ob vojaški moči potrebna

tudi informiranost o nasprotniku in učenje strategij nasprotnika. Ali je vzdušje bitk mogoče prenesti v gledališče kakorkoli drugače, kot na primer z animacijo?

Verjamem, da je v gledališču možno vse. Na zelo različne, včasih tudi nepredvidljive načine. Gledališče je namreč blizu literaturi, saj gledalcu pušča prostor, da dopolni slike, ki jih spremlja na odru, da jih soustvari s svojo lastno domišljijo. V takšni španoviji ni nič nemogoče, vsaj v teoriji ne, je pa to zelo zahtevno, še posebej zato, ker se današnji gledališki spektakli radi bližajo filmu in njegovemu naturalizmu. Uporaba napredne tehnologije je tudi za gledališke ustvarjalce preveč privlačno orodje, gledalci so nad njo očarani in temu se je res težko upreti. Če tehnologije danes ne uporabljaja, si je pač ne moreš privoščiti, druge razlage danes gledalec ne sprejema.

Finžgarjev jezik je precej postaran, veliko je vzklikov in omenjanja bogov, kar nam morda res pričara neki pretekli čas, morda pa slabše deluje na odru. Za kakšno zvestobo jeziku in načinu govora oziroma za kakšna odstopanja ste se odločili pri dramatizaciji?

Vsaj zame gledališče dobro prenaša zelo raznolične podobe slovenskega jezika in včasih smo pretirano

zaskrbljeni zaradi morebitne neustreznosti, postaranosti ali izumetničenosti jezika na odru. Kako dobro deluje jezik na odru, je odvisno od marsičesa, ne le od jezika samega. Predvsem je pomembno, da je skladen z načinom uprizoritve, z načinom igre in sam sem skušal najti jezik, ki bi bil nekoliko stripovski. Je torej stiliziran in morda je, vsaj na papirju, še najbližje jeziku podnapisov filma, kjer je pogovorni jezik običajno zapisan v pravilnejši in preprostejši obliki. A to je le nastavek jezika, ki ga bodo seveda soustvarili igralci.

V besedilu so tudi songi, to so pesmi, ki jih ubira na strune godec Radovan. Koliko se s tem uprizoritev približuje muzikalu?

To je zelo odvisno od režiserja in njegovih sodelavcev. Lik godca Radovana pač ponuja možnost, da predstava postane zelo glasbena, ni pa nujno. Jaz kot pisec sem to možnost izrabil in spisal songe, nekako me je povleklo v to smer, nisem pa prepričan, da bo na odru delovalo, kot sem si to sam zamislil.

Kar nekaj izpeljav, recimo Iztokovo sanjarjenje z Ireno, ki govori o svojem bogu, kar je podobno Bogomili iz Krsta, pa Iztokov uvodni nagovor vojščakom, ki spominja na Črtomirovega pred napadom kristjanov, jezikovno in po legi izjavljanja

spominja na Prešernov Krst. Ali je mogoče najti vzporednice med tema historičnima in epskima paradigmatičnima besediloma?

Lahko vlečemo vzporednice med njima, še bolje pa bi bilo, če bi ti besedili poskušali brati z današnjimi očmi. Marsikaj od tega, kar opisujeta Finžgar in Prešeren, danes namreč gledamo zelo drugače kot pred sto in več leti, in čar klasične literature je, da v vsakem času vzbuja drugačne odzive, drugačna razumevanja, tudi zavračanja določenih idej. Sam sem proti politično hiperkorektnemu branju klasične literature in njenem posledičnem bojkotiranju, kar poznajo predvsem v Združenih državah Amerike, nisem pa proti obračunavanju z literaturo. Za literaturo je namreč preizpraševanje dobrodošlo, to ohranja klasično literaturo živo in prisotno v nekem času in prostoru. Tista, ki se ne bere in se ne preizprašuje, ni klasična, temveč je mrtva literatura. Zdi se mi, denimo, zelo zanimivo razmišljati o Finžgarjevem panslavizmu v kontekstu današnjega časa, v katerem gredo Slovani iz ene medsebojne vojne v drugo.

Glavne teme so geopolitika, spletke in ljubezen, ki v takšni ali drugačni obliki poganja pravzaprav vse; in zdi se, da v

imenu ljubezni do bitke za Bizanc oziroma Konstantinopol ne pride, da ljubezen zmagaja in z njo odpuščanje in pomiritev?

Ja, tako se res zdi. Morda tudi zato, ker smo hoteli v teh časih mladim gledalcem pustiti upanje v boljši svet. Brez misli nanje, bi nas lahko zaneslo tudi v drugo smer, četudi sam nisem pristaš pretirane črnogledosti.

Veliko je besed o sami naravi metropole, o naravi civilizacije nasproti barbarstvu, ki ga predstavljajo Slovani in Anti. Zdi se, da se zgodba iz 7. stoletja izteče čisto drugače kot Krpanova pred Dunajem kakšno tisočletje kasneje?

Zelo drugače, ja, čeravno ti zgodbi skupaj pričata o našem zapletenem, dvoumnem odnosu do oblastnikov. Ta namreč niha od Iztoka do Krpana, bi rekel. Malo bi cesarja napadali, malo bi mu podali roko in od njega iztržili odpustek ali dva. Kar je najbrž posledica naše zgodovine. Morda je naša sreča in nesreča v tem, da cesarji, ki so nam vladali, pogosto niso bili najhujše sorte in se je nekako dalo shajati z njimi. Še danes se ne moremo strinjati, kako dobro ali kako slabo nam je pod temi našimi vladarji bilo. Tam, kjer je bilo res hudo, recimo na Primorskem pod fašizmom, danes med ljudmi ni dilem in razprtij, saj se vsi strinjajo,

da je bilo to zgodovinsko obdobje za Slovence grozno. Pri habsburškem cesarstvu ali obeh Jugoslavijah pa so izkušnje Slovencev različnejše in je tudi današnji odnos do njih izrazilo večplasten.

Pod svobodnim soncem je multikulturna predstava, nastopajo vsa takratna balkanska ljudstva, Grki, Huni, Anti, Slovani – koliko je to kostumografski izziv?

Velik, a mislim, da vsaka kostumografinja in vsak kostumograf ljubi takšne izzive. Sploh zato, ker jih v našem gledališču, da o filmu sploh ne govorim, ni veliko. Biti kreativen znotraj zelo jasnega zgodovinskega okvirja je težka naloga, a zato toliko zanimivejša, tako za pisca kot za vse druge ustvarjalce. Sploh zato, ker je v filmu in gledališču neskončno veliko primerov zelo dobre prakse, sploh filmske reference so skrajno navdihujoče, gledališče pa vabi k še večji svobodi izražanja.

Pogovor je bil objavljen v publikaciji *Program september 2023–januar 2024*, Cankarjev dom Ljubljana, septembra 2023.

Blaž Valič

Eva Kraš, Matija Rupel

...T...S...

...PRI S...

...RUSTIKU...

...RUSTIKU...

Patricija Maličev

Vojna ruši, gledališče gradi svetove

Pogovor z Aleksandrom
Popovskim

Makedonski režiser Aleksandar Popovski je v Sloveniji prvič režiral leta 2000, nato pa je prostor svojega ustvarjanja iz gledališč nekdanje Jugoslavije razširil v Italijo, Grčijo, Avstrijo, Turčijo, Švedsko, Dansko, Anglijo, Nemčijo ... Ukvarjal se je tudi s pedagoškim delom in filmom, od jeseni 2018 je umetniški direktor Drame SNG Maribor. Ko sva se že skoraj pred desetletjem prvič pogovarjala, je izjavil: »Lahko rečem, da je Slovenija postala moj gledališki dom. Tu imam več predstav kot v Makedoniji. In tu sem se tudi formiral.«

»Nihče ni svoboden, dokler nismo vsi svobodni.« Je to glavno sporočilo uprizoritve *Pod svobodnim soncem*?

Ta stavek mi je zelo všeč, a pomembno je, kdo ga izreče. Dovolj takih stavkov sem že slišal, da vem, da ene stvari zvenijo res dobro samo do točke, ko postane jasno, kdo stoji za njimi. Meni so, reciva, všeč besede: Liberté, égalité, fraternité. Iz Dantonovega grla zvenijo odlično, potem pa smo jih slišali v raznih modulacijah in kontekstih, ki niso bili tako dobri. To je kot slab »cover« odlične pesmi, ki ga zaigra slab bend na poroki. Besede so iste, rezultat pa ne.

Ob katerem stavku ste se najdlje držali med prebiranjem drame?

»Živel Bizanc!« Ta mi je najljubši. Izgovori ga Justinjan. V tej zgodbi sem namreč malo bolj na strani Bizanca. Justinjanove besede so mi všeč: »Tu nikoli ni živelo eno samo ljudstvo in iskreno sem prepričan, da je to naša prednost, ne slabost. Govorimo različne jezike, molimo k različnim bogovom in vendar vse uspešneje živimo skupaj. Barbari pa tega ne razumejo, tega ne želijo sprejeti in zato udarjajo na naša vrata.« Graditi Bizanc kot prostor civilizacije se mi zdi velika reč.

Rušiti Bizanc, ker zatira svobodo, pa je za nekoga tudi legitimna akcija. Ker nihče ni svoboden, dokler niso vsi svobodni.

Letos mineva 111 let od prve knjižne izdaje *Pod svobodnim soncem*. Je ob priredbi teksta treba govoriti o aktualizaciji?

Takoj po prvi vaji sem prosil igralca, da posnamemo Iztokov uvodni monolog. Video sem poslal svojemu prijatelju, ki ni vedel, kaj trenutno delam. Vprašal me je: »Gre za nekaj, povezano s Hamasom?« Konteksti se zelo spreminjajo in čas naredi svoje. Nič nisem aktualiziral ali dodajal. Čas pripomore, da stvari zvenijo drugače. Ena skupina napada drugo skupino in pravi, da jih mora pobiti, ker zatirajo njihovo svobodo in njihove pravice. Tu nimam česa dodati.

Je pri vas še vedno tako, da se je med režijo treba malo klanjati tekstu, malo pa delati tudi za svojo dušo? Kaj je pretehtalo tokrat?

Tako v življenju kot pri režiji imam odisejevski pristop. Včasih slišim bogove in veter in jim sledim, včasih grem po svoje in naletim na Kiklopa ali Kirko. Mislim, da tekst ponudi veliko. Ko sem bil mlad režiser, sem

neredko bežal od njega, zdaj pa se mu prepustim, uživam v njem in nato greva skupaj tja, kamor sam nikoli ne bi prišel. Še posebej danes, ko je vse »post post post«, ko dobim dober tekst, se počutim kot otrok, ki je dobil čokolado Milka. Dobri pisci so redkost, moramo jih čuvati in negovati. Zelo sem vesel, da sem v petih letih kot umetniški direktor Drame SNG Maribor na repertoar dal tako širok diapazon slovenskih avtorjev. Velik teater je vedno tam, kjer so veliki pisci.

Kako v uprizoritvi vzpostavljate razmerje med resničnostjo in literarnozgodovinskim mitom?

Miti so dobri samo, ko so ljubezenski. Nisem velik ljubitelj tistih, v katerih drugi druge pretepajo zaradi takšnih in drugačnih razlogov. Miti so fantastični za literaturo in muzeje, ko pa pridejo na ulice in postanejo del političnega programa, lahko postanejo zelo nevarni. Zadnjih trideset let sem bil poleg pri zgodovinskih rečeh Balkana. Dobro vem, kaj sem videl in kaj sem slišal, pa je zgodovina – beri televizija – to zapisala drugače. Še najbolj verjamem Alanu Fordu in zgodbam iz preteklosti, ki jih pripoveduje *Knjiga 1*.

Na katero vprašanje ste si znotraj besedila, postavljanja uprizoritve, najtežje odgovorili?

Ali si Bizanc zasluži biti porušen?

Kdo so danes barbari in kdo Bizantinci?

Nič ni več tako črno-belo. Današnji svet ima oboje v enem. Ni jasne črte, kje se zaključijo slabo in začne dobro. Junaki ne stojijo samo na eni strani. Kot otroci smo se igrali partizane in Nemce, tu je bilo vse jasno. Seveda nihče ni hotel biti Nemec, zato smo vsi z ene strani streljani v prazno, nekam, kjer smo si Nemce samo zamišljali. Tudi pri Indijancih in kavbojih je bilo vse jasno. Ko je prišel Bruce Lee, smo vsi kradli metle in izdelovali nunčake ter reševali svet. Luke Skywalker je bil na svetli strani sile, Darth Vader na temni strani. Nakar smo izvedeli, da je bil Darth Vader včasih tudi na svetli strani, naši strani. In tu so se začele težave. Danes ni enostavnih odgovorov. Ne zato, ker jih nočemo povedati, resnično menim, da jih ni. Rušitelji niso samo barbari in tudi Bizanc ni samo civilizacija. Kdor bo objektivno poslušal Žižkov govor s Frankfurtskega knjižnega sejma, bo v njem našel odgovore na vsa vprašanja.

Česa se človek najbolj boji?

Vsega, vsega. Še posebej danes, ker so vsi strahovi dobili svojo definicijo, kategorijo. Spomnin se neke Asterixove epizode, ko so Normani prišli v galsko vas, ker niso vedeli, kaj je to strah. Slišali so namreč, da tam živijo ljudje, ki so največji problem Rimljanov. Normani so prišli v vas, da bi spoznali strah. Pogovarjali so se z Asterixom in vsemi vaščani, poizkusili vse, a niso dobili odgovora. Potem pa so sedli k ognju in prišel je Kvaritonix, ta, ki igra harfo, in začel peti. Normani so zmrznili, začutili so strah. Tudi slaba umetnost lahko prestraši človeka.

Vzgojeni ste bili ob klasični literaturi, filmih in stripih, kjer se natanko ve, kdo je junak. Gledališče pa je prostor, kjer lahko pripovedujemo zgodbe, ki niso, kot pravite, črno-bele, so pa v območju možnega. Kje ste ta lokus našli znotraj besedila Gorana Vojnoviča?

To je zelo zanimiva tema. Kdo je lahko danes junak na odru? Zadnjič sem to temo načel s študenti režije v Budimpešti. Delali smo *Hamleta*. Pogovarjali smo se, ali je lahko danes Hamlet junak. Njihova opažanja so bila izredno zanimiva; še posebej, ko smo prešteli vse Hamletove

žrtve, torej žrtve izpod njegovih rok. Razume se, da hoče spraviti svet nazaj v tečaje, a kdo pravi, da je njegova percepcija prava? Kaj pa, če stric ni nikoli umoril brata? Kaj pa, če se je mama iskreno zaljubila, in kaj, če je duh rezultat domišljije, morda alkohola? Danes so junaki v glavnem antijunaki. Danes boste težko našli zgodbo s klasičnim junakom. Vse nadaljevanke imajo zdaj pogosto junakinje, ki niso klasične in imajo predvsem psihične težave (*Most, Homeland, True Detective ...*).

Vaše predstave so navadno polne dramske ironije, imajo dvojna dna, dvojnosti sploh in seveda čim več življenjskih možnosti med najskrajnejšimi poli. Sledite podobnim načelom tudi pri tem projektu?

Moj najljubši pisec je bil moj profesor Goran Stefanovski. Ena od njegovih dram nosi naslov *Dvojno dno*. Od njega sem se o drami veliko naučil, skozi dramo sem se učil režije. Dvojno dno je tisto, kar me zanima. Umetnost je tam, kjer skrivamo očitno, kjer skrivamo zgodbo, motive, like. In če jih občinstvo samo odkriva, je srečno. Tisto, kar prodamo na površini, je reklama. Milo, pralni prašek, toaletni papir. Vse, kar je skrito, je umetnost. Da bi skrili, moramo najprej razumeti strukturo posode (torej tekst), veliki

mojstri pa znajo narediti dvojno dno. Tu se začne kreacija svetov. Tisti, ki ne poznajo materiala, a mislijo, da delajo dvojno dno, v resnici samo kopljejo jamo. Vanjo pa lahko le padeš ali iz nje narediš »wc na štrbunk«.

In vendar se znova, tudi v tej predstavi, vse vrti okoli vojne. Skoraj vse. Je torej nočna mora zgodovine vojna ali mir?

Zanimivo je, da sem pred kratkim v Istanbulu režiral prav ta tekst – *Vojna in mir*. In potem, naravnost iz »Bizanca«, prišel v Novo Gorico in začel projekt o napadu na Bizanc.

Nekoč sta John Lennon in Yoko Ono naredila plakat *Vojne je konec*. Mislim, da lahko danes naredimo plakat *Miru je konec*. Žal mislim, da lahko za nekaj časa pozabimo na mir. Nihče se ne pogovarja o mirovnih procesih, vsi se pogovarjajo le o tem, koliko orožja še potrebujemo? Mir ni opcija. Žal.

V predstavi me najbolj zanima ta fenomen: porušiti ali ne. Zato so neke spremembe tudi v samem koncu, o katerem sva se z Goranom veliko pogovarjala. Vem, da so si prvi bralci želeli, da bi Iztok ostal živ, zato je Finžgar spremenil konec romana. Jaz pa sem se odločil, da ne bom delal predstave, ki se konča z napadom na Bizanc in z neko zmago.

Ne zanima me, žal mi je, če bom s tem koga užalil, a ne zanima me nič, kar je snovano na rušenju. Vem, da je Iztokova motivacija zelo močna, da je njegovih devet bratov že mrtvih in da slovanska kri terja bizantinsko. In da nihče ni svoboden, dokler nismo vsi svobodni. Vse to vem, a vseeno imam težave z idejo, da je dobro porušiti Bizanc.

Če je vojna zlo – zlo kot njeno obče mesto –, kje je v političnem svetu za časa Bizanca in Iztoka, Teodore, Irene ... ter ostalih, prostor za ljubezen?

Eh, ta ljubezen je samo izgovor, kot v trojanski vojni. Kdor ljubi, ta ljubi in ne gre v vojno. Ljubezen kot razlog, da si desetletje v vojni in porušiš ves svet, je precej nenavadna ljubezen. Potem pa, ko to ljubezen končno dobiš, jo vrneš domov, greš v gostilno in preostanek življenja, ovit v cigaretni dim in alkoholne hlape, pripoveduješ zgodbe o velikih zmagah in prerezanih vratovih. Ne vem ... Zame je ljubezen nekaj najlepšega. Rad grem za njo čez sedem gorá in morjá. Najlepša pa je takrat, ko ni treba nikamor. Ko samo si in ljubiš.

Ste svojo svobodo za vedno osvojili?

»sloboda nije božje sijeme / pa da ti ga netko da /.../ sloboda je žena / uzmi je,« tako je pel Branimir Džoni Štulić in to je bila ena mojih prvih fascinacij nad svobodo. Sčasoma sem razumel, da nobena svoboda ni osvojena za vedno. Današnji čas nas prav tako uči, da se je treba znova boriti za stvari, za katere smo mislili, da so že zdavnaj osvojene.

V čem je za vas največja moč gledališča?

Da gradi svetove. Povsod drugje gledamo, kako jih rušijo.

Arna Hadžialjević, Blaž Valič

Gorazd Jakomini, Arna Hadžialjević

Robert Korošec

Matija Rupel

red. prof. dr. Miran Hladnik
**Pod svobodnim
evropskim soncem?**

Bogve koliko časa bo Finžgarjev roman *Pod svobodnim soncem* (izhajal je v reviji *Dom in svet* 1906 in 1907) še slovensko identitetno berilo. Slovencem sicer imponira, da sega nazaj v davne čase, kot obljublja podnaslov »povest davnih dedov«, in kaže na prednike v 6. stoletju, problematičen utegne postati njegov naslov. Naslovni pojem svobode iz revolucionarnega gesla *svoboda, enakost, bratstvo*, ki je bil svojčas najvišji družbeni ideal, je namreč v zadnjih desetletjih izgubil na pomenu. Googlov Ngram Viewer lepo pokaže, kako se krivulja angleških ustreznih *freedom* in *liberty* skozi čas spušča in kako njuno mesto zavzemata izraza za varnost (*security* in *safety*). Nekaj podobnega se dogaja tudi v drugih jezikih, slovenščina ni nobena izjema. Včasih se je prisegalo, da »svoboda res je zlata, svoboda nam je vse, zanjo, če bo treba, vsakdo naj umre«. ¹ Tudi Finžgarjev roman uči, da je bolje umreti, kot izgubiti svobodo. Danes ne sme umreti nihče več za noben ideal, v kritičnih situacijah, npr. v covidni histeriji, je brez izjeme »varnost na prvem mestu«, seveda na račun svoboščin, kot sta prosto gibanje in komunikacija.

1

Mile Klopčič, *Partizanska*.

Svoboda je bila za Slovence pomembna, ko je šlo za biti ali ne biti, npr. v drugi svetovni vojni, na kar kaže ime Osvobodilne fronte. Potreba po svobodi se je spet pokazala nedavno, ko je skupnosti grozil zdrs v avtoritarno in policijsko državo in se je zato oklenila stranke s pomenljivim imenom Svoboda. In svobodo imajo danes na jeziku Palestinci v Gazi, ki jim grozi iztrebljenje. Na ljubljanskem shodu za mir je bilo pred dnevi mogoče prebrati geslo: »Peace is the white man's word. Liberation in ours! End apartheid.«

Tolažimo se lahko s predpostavko, da je skozi burne zgodovinske prelome človeštvo ideal svobode v glavnem že uresničilo in da je zato zdaj napočil čas zavarovanja oziroma konzerviranja pridobljenih vrednot, vendar sami pri sebi dobro vemo, da so civilizacijske pridobitve, kot je svoboda, krhke in da zavzemanje zanje – bolje rečeno boj zanje – nikoli ni končano. Ko na prvo mesto postavimo varnost, se to nujno zgodi na račun svobode. Več varnosti pomeni manj svobode.

Predvidevati smemo, da bolj ko bo zgodovina tepla Slovence, bolj se bodo vračali k romanu *Pod svobodnim soncem* in v njegovi zgodbi iskali recepturo za preživetje. Roman bo indikator slovenskega položaja v svetu. Če bo Slovencem kazalo dobro, po romanu ne bo povpraševanja, če pa bo glede prihodnosti zavladala skrb, ga bodo hvaležno vzeli v roke. Njegovo dramtizacijo leta 2023 razumem kot znak zaskrbljenosti nad aktualno držo skupnosti in negotovosti glede izgledov za prihodnost.

Potrdil, da gre za romaneskno mojstrovino, je v literarni zgodovini dovolj. Avtor romana je eden izmed 40 slovenskih klasikov, Ivan Pregelja ga je imel za »prvi slovenski izvirni 'svetovni roman'« in najboljši slovenski historični roman,² za Antona Slodnjaka je »naš najboljši narodnotendenčni roman do prve svetovne vojne«.³ Pomembno je pojasnilo, da je hkrati vzgojni mladinski roman. Vzgaja nacionalni ponos, nagovarja za slogo med južnimi Slovani in mobilizira proti nacionalnim sovražnikom. Povzetek zgodbe v eni povedi: mladec Iztok

2 DS 1921, 108–12; DS 1936, 106–07.

3 *Zgodovina slovenskega slovstva*, 4. Ljubljana: SM, 1963, 244.

gre v vojaško službo v Bizanc (današnji Istanbul), središče vzhodnega dela rimskega imperija v času cesarja Justinijana I., da se bo priučil učinkovitih vojnih tehnik, rešil svoj rod avarske nadvlade, pokvarjeni imperij porazil z njegovim lastnim orožjem in med svoje ljudi zanesel krščansko blagovest. Roman govori o možnostih preživetja skupnosti spričo dominantnih in agresivnih sosedov in je v tem smislu zgleden primerek žanra zgodovinskega romana, ta je namreč v celoti prostor preigravanja kolektivnih preživetvenih strategij.

Ožje sorodstvo romana *Pod svobodnim soncem* so romani, v katerih se junak, ki ni Slovenec, zoperstavlja imperiju daleč zunaj slovenskega etničnega ozemlja, in so kljub temu nezgrešljiva prisposoba slovenske zgodovinske usode. Podobna sta mu s 30-letnim zamikom objavljena *Alamut* (1938) Vladimirja Bartola in *V Sibilinem vetru* (1968) Alojza Rebule. Podobni so si celo po presežni dolžini (vsakega je skoraj za tri romane). Finžgar in Bartol sta se ob njih izčrpala in nista napisala nič daljšega zgodovinskega več, sta bila pa njuna romana med najbolj vabljevimi za ponatiskovanje in prevajanje. Roman *Pod svobodnim soncem* se dogaja med južnimi Slovani daleč stran od Slovenije, vendar ga imamo kljub temu za eminentno nacionalnoozaveščevalno besedilo. Slovenski nacionalni interes je bil v Finžgarjevem času še identičen ideji slovanske vzajemnosti. Genetsko povezanost s širnim slovanskim zaledjem so predniki občutili kot jamstvo za nacionalni obstanek.

Bralci so sporočilo romana, ki je bil napisan iz skrbi zaradi velikega izseljevanja, aktualizirali v nacionalnospodbudne in državotvorne namene, skladno s sočasnimi usodnimi zgodovinskimi dogodki: knjižni natis leta 1912 je ponujal zgodovinsko vzporednico balkanskim vojnám proti Turkom, ponatisi po drugi svetovni vojni so vlekli paralele z narodnoosvobodilno zmago nad okupatorjem. Ko se je leta 2004 Slovenija po svoji enoglasni volji vključila v EU, bi se politično usmerjevalna vloga romana po logiki morala končati, saj nov slovenski položaj enakopravne članice EU ni bil več skladen z zgodbo o emancipatoričnem spopadu junaka z izrojenim in zatiralskim imperijem.

Finžgarjeva pripoved je s poudarjanjem nacionalnih vrednot in s sovražnim odnosom do tujega zelo neprikladna za artikulacijo evropskih povezovalnih idej in življenja pod svobodnim evropskim soncem. Vse podreja »ohranitvi naše kulture« in nacionalnemu samospoštovanju. Iztok je od imperija (civilizacije) brez zadržkov sprejel samo krščanstvo, sicer pa ni imel namena vključiti se vanj, čeprav je imel to možnost.⁴ Namesto tega je zvito prežal na priložnost za vrnitev k svojemu plemenu.

Če roman beremo v aktualnem političnem kontekstu, dobi antični Bizanc podobo današnjega Bruslja, Iztok pa prevzame vlogo Slovenca, ki Evropo razume kot pretnjo slovenski samobitnosti. V Evropo ne vstopa, da bi sodeloval pri njeni izgradnji, ampak da bi »počrpal« čim več njenih sredstev. Ko se Evropa znajde v krizi, ji obrne hrbet in se vrne nazaj v podalpsko plemensko samozadostnost. Roman skratka ni kompatibilen z deklariranimi evropskimi vrednotami sodelovanja, vključenosti, zavzetosti pri gradnji perspektivnejših modelov preživetja, ki presega kolektivni egoizem nacionalnega interesa.⁵

Rok politične uporabnosti romana bi se zaradi nekompatibilnosti zgodb moral izteči, pa se začuda ni. Nezmanjšana popularnost romana in njegove šolske razlage so razkrile slovenski ambivalentni odnos do novega evropskega »imperija«. V šoli so predstavljali roman kot slovensko vstopnico za EU (Pod svobodnim soncem svobodni v sodobno Evropo). Roman naj bi »hotel pokazati Slovencem, da smo samosvoj narod, ki potrebuje državo.« Razločno Finžgarjevo slovansko in jugoslovansko združevalno stališče⁶ po razpadu Jugoslavije ni bilo več vabljivo, zato se je o njem molčalo in sporočilo romana anahronistično potvorilo v metaforo boja za slovensko državno samostojnost.⁷

4 V tem smislu sledi Levstikovemu Martinu Krpanu, ki tudi ni hotel roke cesarjeve hčere in tako prevzeti oblastno moč v imperiju.

5 Cilji in vrednote. Evropska unija.

6 Slovanske značilnosti so ponos (»Naprodaj nismo Sloveni nikdar«), odkritost (»Sloveni ljubimo glasno«), moralni čut (»Sloveni obešamo sramotno znamenje na dom verolomnic«), lepota, zdravje in moč, gon po svobodi in demokratičnost. Edina velika napaka Slovanov je nesložnost: »Bratje, tako mi naših bogov, ne prepričajmo se! Združimo se na maščevanje naših očetov in bratov!«

7 Nina Intihar: S sporočilom romana Pod svobodnim soncem svobodni v sodobno Evropo. *Slovensščina v šoli*, 12/1–2 (2008). 75–83.

Ker sem tedaj prosvetljeni in odprti evropski politiki zaupal bolj kot obujanju domačih nacionalističnih duhov, mi je šlo tako sprenevedavo branje romana kot reklame za EU na živce. Pomiloval sem Evropo, ker je medse sprejela članico, ki je vstopila vanjo s figo v žepu; s takimi nezanesljivimi članicami si bo težko pomagala. Kot olajševalno okoliščino sem navajal, da roman ne sodi v literaturo za odrasle, ampak da je zaradi črno-bele odslikave sveta, narodnopedagoških ciljev,⁸ šibke psihologije, klišejskih postav, bujne fabule in zanosnega rodoljubja,⁹ pomanjkanja časovnega in krajevnega kolorita¹⁰ in poveličevalne patetike le mladinski roman. In v slogu črnega humorja navrgel, da pa nam gotovo »pride spet prav v naslednji vojni«.¹¹

Nove vojne si nisem zares predstavljal, še najmanj pa, da se bo zgodila tako hitro. Zdaj smo na njenem robu, če že ne kar v njej. Besednjak evropskih vrednot se je čez noč spremenil, prej prijazni obraz imperija so prepredli in popačili izrazi kulturne diskvalifikacije, človeške brezčutnosti, brezobzirne manipulativnosti in fašistične nasilnosti. Iztokova drža (»bratoljubje, sloga in disciplina«)¹² in njegova preživetvena strategija, to je zrušenje zavoženega imperija od znotraj, sta znova aktualni.

8 Finžgar »ni le umetnik, ampak je tudi učitelj« (Pavel Perko: Fran S. Finžgar, Pod svobodnim soncem, Čas 1913, 151).

9 Joža Mahnič: *Zgodovina slovenskega slovstva*, 5. Ljubljana: SM, 1964. 241.

10 Josip Vidmar, *LZ* 1932, 372–74.

11 Finžgarjeva Snovanja. *Gorenjski glas*, 30. 10. 2012.

12 Janko Lokar, *LZ* 1913, 183–91.

Matej Zemljič

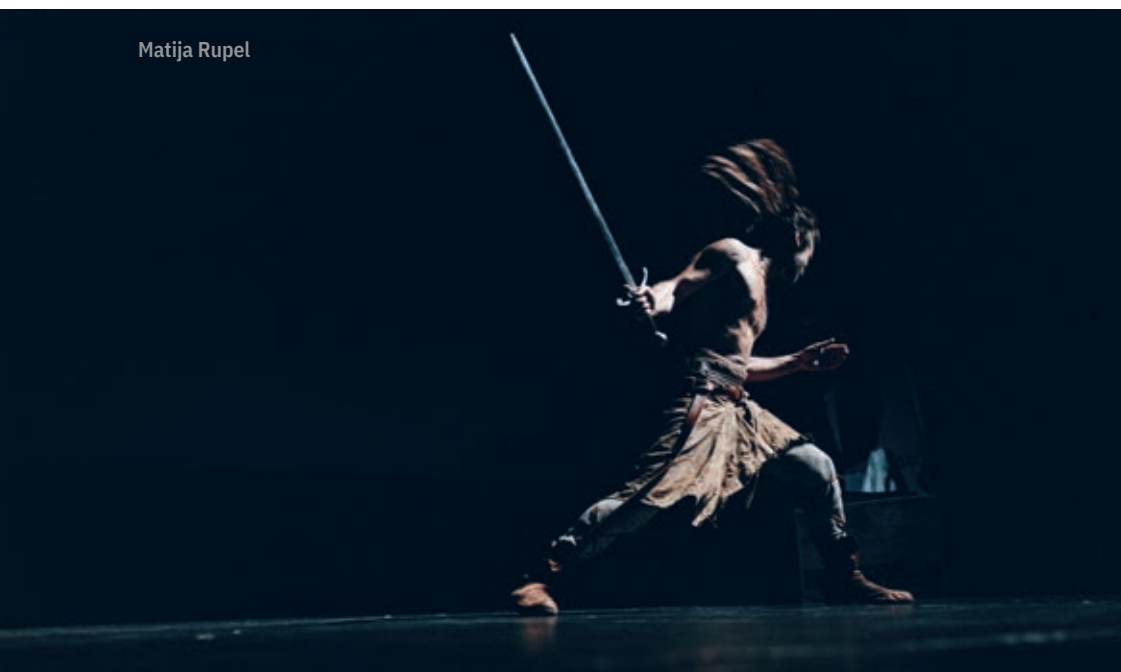

Matija Rupel, Blaž Dolenc

Matija Rupel

Eva Kraš

zasl. prof. dr. Janez Bogataj
**Spomini na leta
pod svobodnim
soncem**

Z mojim starim stricem, župnikom, pisateljem in akademikom Francem Saleškim Finžgarjem, ki sem ga imenoval stric Jur, sem preživel v njegovi hiši prvih 15 let svojega življenja, od 1947 do 1962. Moja starša sta namreč skrbela zanj v visoki starosti. Zgodovinsko gledano je to kratko obdobje, vsebinsko pa zelo bogato. Stric je poleg staršev pomembno vplival na mojo vzgojo, pridobivanje znanj ter na odnos do naravnega in kulturnega okolja. Kot sta mi pred leti pojasnila moja, danes že pokojna starša, je poimenovanje stric Jur izviralo iz pogostega Finžgarjevega risanja lovca s puško na rami in psom, ki mi ju je, na moje veliko veselje, pogosto narisal na kos papirja. Ko je risanje zaključil, mi je dejal: »To je pa Juri s pušo!«

A če že začenjam izbrane spominske iveri o njem z risbo lovca, naj povem, da je tudi sicer zelo rad risal, čeprav njegove risbe niso kazale kake izrazite nadarjenosti. Kot otroku mi je bila še posebej zabavna črtna risba, ki jo je ustvarjal ob pripovedi o gostilni, natakariči in pijancu. Slednjega je natakariča zaradi opitosti napodila iz gostilne, a se je po številnih padcih in ovinkih vrnil v gostilno, kjer ga je natakariča očitačo sprejela z besedami: »O, ti svinja, ti!« Ko je bila namreč pripoved končana, je bila končana tudi risba, ki je predstavljala prašiča.

Moje otroško igrišče je bilo poleg velikega vrta in območja Mirja ob neregulirani Gradaščici predvsem v stričevi delovni sobi, ki je bila polna knjig in umetniških slik ali, kot jim je Finžgar rekel, »pildki«. Ker je stric med drugo svetovno vojno leta 1945 oglušel zaradi eksplozije bombe na njegovi hiši, ga seveda pri njegovem delu nisem prav nič motil, ko sem jemal knjige s knjižnih polic ter jih prelistaval in bral. Čeprav je imel slušni aparat, darilo slovenskih ameriških

izseljencev, mu ni veliko koristil in v pogovorih z njim smo morali vsi zelo glasno govoriti, pravzaprav vpiti. Zelo ga je motilo, ker slušni aparat ni deloval tako, kot bi si želel, zato je pogosto dregal vanj z manjšim bodalom (najdbo arheologov na Barju, ki jo je okoli leta 1960 ukradel otrok enega od pisateljevih obiskovalcev) ali žepnim nožem, misleč, da ga bo popravil. Seveda je bil rezultat prav nasproten in aparat sem tako večkrat odnašal na popravilo na Radio Ljubljana (sedaj Radio Slovenija), kjer je službovala naša sorodnica. Tehniki so se vedno držali za glavo, češ, kaj je pisatelj spet ušpičil, in so aparat popravili z velikimi napori.

Stric je bil natančen opazovalec. Ne samo mene, tudi druge domače je pogosto opozarjal, če smo po stanovanju drsali s copati, torej nismo dvigali nog. V takih primerih nas je svaril: »Tebi pa že drsa poje, boš kmalu umrl!«

Ko sem začel obiskovati prvi razred osnovne šole, sem za Miklavža dobil pri stricu sanke. Stale so sredi njegove delovne sobe in zelo sem se jih razveselil. Stricu se je darilo zdelo nadvse imenitno in dejal mi je, naj sedem nanje. Potem je sledila razlaga o tem, kdo je pravzaprav Miklavž in kakšna so njegova darila oziroma kdo jih daje v resnici. Do tedaj sem bil namreč trdno prepričan, da darila resnično prinaša Miklavž in da otroke strašijo »pravi« parklji.

Stric je bil do svoje visoke starosti močno navezan tudi na lov. Z velikim navdušenjem in odobravanjem je spremljal mojega očeta, ki je bil prav tako predan lovu. Večkrat je pripovedoval o svojih lovskih dogodivščinah in podrobno pregledal žival, ki jo je oče uplenil med lovom na Barju. Pripovedoval je o divjih lovcih, s katerimi je imel stike v času župnikovanja v Želimljah. Čeprav je vse dobro poznal, jih nikoli ni izdal oblastem. Ko se je v poznih nočnih urah, dremajoč na vozu, vračal z obiska pri prijatelju grofu Auerspergu na Turjaku, so mu divji lovci v zahvalo večkrat vrgli na zadnji del voza srno ali zajca. Vse te njegove pripovedi so bile izjemne, saj ni samo izbrano nizar stavkov, ampak je imel tudi prekrasno barvo glasu. Ko je moj oče kupil lovskega psa, je imel v Finžgarju popolnega zagovornika za ta

nakup. Moja mati je psu namreč zelo nasprotovala, a je morala strica »ubogati« in sprejeti novega stanovalca.

V visoki starosti Finžgar ni več maševal v trnovski cerkvi, ampak je to opravljal vsako jutro doma v veliki predsobi. Omara staronemškega sloga je postala oltar in v niši je bil lesen kipec Marije, delo Toneta Kralja. Maševal je zgodaj zjutraj in ministranti so bili nekateri trnovski dijaki, ki so v ta namen k nam prihajali vsako jutro. Seveda jim je Finžgar to »službo« tudi plačal. Nekateri naši sorodniki z Gorenjskega, ki so občasno (zlasti v času kolin) prihajali na obisk, so se poskušali Finžgarju prikupiti s komentarji, kako to, da mora naročati ministrante od drugod, ko pa ima ravno prav starega fanta v hiši za ministranta. Mišljen sem bil seveda jaz. A Finžgar jim je pojasnil: »Fant je mlad, hodi pridno v šolo in raste. Zato se mora dobro naspati!« Nasploh so bili ti obiski gorenjskih sorodnikov ali »žvahte« vedno polni komentarjev in predvsem teženj, da bi jim stric po smrti kaj zapustil, saj je bilo stanovanje polno umetnin in knjig. Nekateri so mu pogosto dejali: »Zapišite mi to in to!« Enemu od sorodnikov, ki je na vsak način želel eno od slik, je zabrusil: »Kaj ti bo, saj ti umetnosti ne razumeš!« Tudi takratni trnovski kaplan me je poskušal Finžgarju ob nekem obisku zatožiti, češ da sem pogosto razposajen pri verouku. Finžgar je to komentiral na svoj način: »Hvala Bogu, da je tak, saj je mlad!«

Stricu sem redno prinašal domače naloge iz slovenskega jezika, od slovničnih do raznih prostih spisov. Vedno mi jih je pregledal in po potrebi popravil. Povedal je tudi, zakaj so potrebni določeni popravki in potem sem jih še enkrat prepisal in odnesel v šolo. V glavnem sem vedno dobil petico za vsebino in tudi za pisavo. Slednjo so namreč takrat še ocenjevali (!) in še danes menim, da je bilo to zelo dobro. Enkrat mi je učiteljica spis ocenila s slabo štirico. Stricu sem seveda to pokazal in ko je prebiral učiteljčine popravke, je dokaj jezno zagodrnjal: »Ta baba je nora!« Čeprav ta njegova reakcija ni bila najbolj vzgojna, sem jo sprejel z navdušenjem, saj je bila potrditev, da si moj spis morda zasluži več, kot mu je namenila učiteljica.

V šoli so vedeli, da živim v isti hiši s pisateljem. Pogosto so učiteljice prinašale njegove knjige in prosile, ali bi jih lahko posredoval stricu v podpis. Če je še napisal kako misel ali pregovor, je bilo veselje toliko večje. Seveda zaradi tega nisem bil deležen nobenih posebnih ugodnosti.

Doma smo imeli velik zelenjavno-sadni vrt, prepreden z urejenimi stezicami, ki so bile potresene z belim peskom. Nad temi nisem bil najbolj navdušen, saj je bilo eno od mojih stalnih opravil odstranjevanje plevela, ki se je dokaj hitro razraščal po teh stezicah. Stric je pogosto opazoval moje delo in mi s popotno palico kazal, katere plevela sem spregledal. S to palico mi je kazal v zgodnji pomladi, katere veje sadnih dreves in divjake moram porezati. Obrezovanje sadnega drevja je bila njegova velika strast, ki jo je podedoval po svojem očetu, odličnem sadjarju. Zato ne preseneča, da je skrbno hranil očetov sadjarski cepilni nož. Na vrtu so rastle tri jablane (carjevič, zlata premena in še neka pozna sorta), hruške (viljamovke in še ena sorta), češnja hrustavka, dva lešnikova grma, dve vinogradniški breskvi, marelica in vsaj tri drevesa sliv. Poleg tega je bilo tam tudi okrasno drevje, grmičevje (npr. dišeči les, snežene kepe, bezeg), polovica vrta pa je bila namenjena pridelavi zelenjave. Ko je sadje začelo zoreti, sem bil s svojimi prijatelji pogosteje na vrtu, kar je razumljivo. Finžgar nas je rad poučil, češ, naj ne trgamo lepih plodov z dreves, kajti najboljše sadje je tisto, ki pade na tla, in je najbolj okusno, ker je že zrelo. Te njegove nauke smo bolj težko sprejeli in smo pogosto nestrpno čakali, da je odšel v stanovanje, mi pa smo segli po najlepših plodovih na drevju.

Spomin na bombardiranje predela Ljubljane pri Tobačni tovarni in tudi stričeve hiše med drugo svetovno vojno, 9. marca 1945, je bil viden v več prostorih še po vojni, torej v času mojega bivanja v hiši. Keramične ploščice v kuhinji in kopalnici so bile oškrbljene od koščkov bombe in razpokanega okenskega stekla. To je bilo najbolj vidno na številnih knjigah, ki so imele popolnoma razcefrana hrbtišča. Nekatere so bile tudi prerezane na pol ali so imele zarite kose bombnih drobcev med listi. Ko prelistavam ali

prebiram nekatere knjige, se iz njih na pisalno mizo še vedno skotali kakšnem drobec stekla ali kovine. Finžgar v spominih *Leta mojega popotovanja* podrobno opisuje, kako je doživel ta bombni napad in ga tudi preživel. Večkrat mi je o njem pripovedoval in med pripovedjo namignil, naj ga stisnem za uhelj. V njem so mu v bolnišnici pustili drobec bombe, veliko drobcev pa so mu sicer odstranili iz celotnega telesa. Ko sem ta drobec stisnil, se je premaknil proti vrhu uhlja, in če sem ga stisnil pri vrhu, se je spet pomaknil navzdol proti mešičku. Meni se je vse to zdelo zelo zabavno, pa tudi stric je z odobravanjem sprejemal moje občasno »igranje« z njegovim ušesom.

V zvezi z zgoraj omenjenim bodalom je povezana tudi zgodba o Finžgarjevem najbolj popularnem romanu *Pod svobodnim soncem*. To bodalo je spremljalo Finžgarja od Želimelj, kjer je služboval in pisal roman. Večkrat je pripovedoval, kako se je mečeval sam s seboj, da bi kar najbolj spoznal to večščino in jo potem uporabil pri pisanju romana. Roman je bil preveden v več jezikov in osnovna zgodba je prišla tudi do ameriških filmarjev, ki so želeli po romanu posneti filmski spektakel. Sledilo je dopisovanje s Finžgarjem, ki je imel le eno samo zahtevo: »Vse glavne moške in ženske vloge morajo igrati slovenski igralci in igralci slovanskega rodu!« To za ameriške filmarje ni bilo sprejemljivo in s snemanjem ni bilo nič. Tudi kasnejši poskusi dveh slovenskih filmskih podjetij niso obrodili sadov. Ostalo pa je veliko dopisov Metro Goldwyn Mayer, ki so imeli v pisemskih glavah značilno podobo rjovečega leva. Prav te levje glave so bilo zame nekaj posebnega in sem jih večkrat navdušeno izrezoval iz dopisov ter jih barval. Za časa Finžgarjevega življenja od konca druge svetovne vojne je bilo tudi nekaj poskusov dramatizacije romana. V bežnem spominu imam dramsko uprizoritev na območju nekdanje ljubljanske opekarne na Brdu. Finžgar je bil takrat že nekoliko šibkejšega zdravja, zato se predstave ni udeležil. Spremljal sem jo z očetom in mamo. Sedeli smo v prvi vrsti in to mi je bilo zelo imenitno, saj so v neposredni bližini nastopali tudi številni konjeniki ...

V zvezi z romanom *Pod svobodnim soncem* naj navedem manj znan podatek, da si je Finžgar prizadeval tudi za ilustracije, ki naj bi spremljale že prvo knjižno izdajo romana leta 1912. Vendar knjiga je izšla brez ilustracij in šele izdaja leta 1951 je bila opremljena z ilustracijami Slavka Pengova. Po naključju se je na eni od dražb antikvitet v Ljubljani pred nekaj leti pojavilo Finžgarjevo pismo neznanemu slikarju, z dne 19. 2. 1905, v katerem je zapisal naslednje: »Jaz se lotevam dolge povesti za Mohorja. Pisal sem danes, da bi bila malo okrašena s pildki. To bi prevzel ti in kaj pametnega namalal. Snov bo zgodovinska, in sicer iz 550–600. Sloveni v Podonavju. Oglej si kake voglate obraze in čokate stase sedanjih Makedoncev. Taki so menda bili. Pa tudi Bizantske slike, Belizar etc. Vojna – vse to boš moral dobiti, da dobro pomalaš bukve – le kar ne bom jaz dopovedal, da boš ti ljudem pokazal ...»

Nanizal sem le nekaj spominov na strica Jurja. Vseh bi bilo verjetno za knjigo z več deset stranmi. Teh petnajst let me je spremljalo svobodno sonce naše mladosti in s stričevi nauki vred vplivalo na moja poznejša usmerjanja, odločitve, navsezadnje tudi na izbiro študija. V stričevi bogati knjižnici sem prvič videl dela, ki so opisovala in prikazovala oblike človekovega gospodarskega prizadevanja, njegova bivališča, oblačilni videz in prehranske kulture, družbena razmerja, odnose in navade ter številne pestrosti duhovnih ustvarjalnosti. Poleg teh etnoloških del sem dobil v knjižnici celo vrsto monografij s področja likovnih umetnosti, saj sta bila med Finžgarjevimi prijatelji tudi Izidor Cankar in France Stele, prebiral je tudi dela in ustvarjalnost številnih likovnih umetnikov.

Povod za to pisanje je pričujoči gledališki list k dramatizaciji Finžgarjevega romana. Njegova slovanska in s tem tudi slovenska snov se zdi, ob vedno večji agresiji globalizma in drugih tegob sodobnosti, ponovno aktualna za vse Slovane. Zato bi se morali večkrat spomniti besed glavnega junaka Iztoka, ki je dejal: »Naprodaj nismo Sloveni nikdar!«

Iztok Mlakar

Eva Kraš, Matej Zemljič

Gorazd Jakomini

Blaž Dolenc, Matej Zemljič, Robert Korošec, Gorazd Žilavec, Matija Rupel

Gorazd Žilavec

Rober Korošec, Eva Kraš, Iztok Mlakar, Gorazd Jakomini, Arna Hadžialjević

Blaž Valič, Gorazd Žilavec, Matija Rupel, Matej Zemljčič, Blaž Dolenc

Drama SNG Maribor

Drama SNG Maribor

Slovensko narodno gledališče Maribor

Slovenska ulica 27

2000 Maribor

Telefonska centrala +386 2 250 61 00

Tajništvo Drame +386 2 250 61 26

Telefaks +386 2 250 61 09

Elektronska pošta drama@sng-mb.si

Spletna stran www.sng-mb.si

Direktor SNG Maribor Danilo Rošker

Umetniški direktor Aleksandar Popovski

Dramaturško-organizacijska ekipa

Dramaturga Maja Borin, Vili Ravnjak

Vodja programa Špela Lešnik

Producent Matjaž Partlič

Lektorica Mojca Marič

Arhivarka in skrbnica spletnih strani SNG

Maribor Sandra Požun

Urednica družbenih omrežij Zala Koren

Inšpicienta Jernej Jerovšek, Uroš Kus

Šepetalki Polonca Rajšp, Karmen Živko

Poslovna tajnica Metka Lipovž

Strokovne službe

Tajništvo direktorja Andreja Hictaler

Pomočnica direktorja za finančne zadeve

Aleksandra Hojnik

Računovodstvo Milanka Vodušek, Sabina

Rebernik, Adrijana Ahman, Karin Frešer Pišek,

Tomaž Herzenjak

Kadrovska služba Alenka Smole, vodja,

Nina Novković

Tehnične službe

Pomočnik direktorja za tehnične zadeve

Jože Šnuderl

Tajništvo tehnike Sabina Skledar, Petra Radaj

Organizator scenske opreme Matic Gselman

Odrska mojstra David Glavica, Dragan Ilić

Scenski tehniki Jernej Babič, Ivan Šantl, Leon

Vidmajer, Boštjan Robič, Jože Senekovič, Gašper

Roglič, Juan Jose de Garcia, Miha Radmilovič

Rekvizita Mirko Drevenšek, vodja, Dane

Radulovič, Navid Fadaee Nazer, Patricija Krepfl,

Petra Vidnar, Vesna Rožman, Tjaša Rantaša

Scenski atelje Bogdan Jurič, vodja, Ivan Nemeč,

Milena Greifoner, Leon Pišek, Gregor Rajter,

Darko Jerič, Roman Hojsak, Matija Bauman,

Izidor Šabeder, Andrej Novak, Boštjan Ornik

Odrska osvetljava Tomaž Bezjak, vodja,

Igor Pečlin, Dragan Kitanovski, Janko Lah,

Rok Mlaker, Tino Mokič

Zvok in video Gregor Mendaš, vodja,

Gorazd Vever, Rene Nemeč, Dino Čurič

Maska Jasminka MarksL, vodja, Tadeja Ferš,

Vesna Panikvar, Suzana Pirš, Ines Kacijan,

Špela Junger, Katja Dragun, Anja Topolovec

Krojaška delavnica Suzana Rengeo, vodja, Aleš

Černi, Valerija Lešnik, Edvard Čajič, Darja Pelcl

Šiviljska delavnica Simona Toš, vodja, Karmen

Caf, Zdenka Rošker, Martina Toš Potočnik,

Kristina Knedl, Nataša Rozman

Čevljarstva delavnica Aleš Kac, vodja, Jovan

Kovačev

Garderoba Vesna Novitović, vodja, Valentina

Vever, Tatjana Skodič, Vesna Celcer, Damjana

Mohorko, Jasna Domjan, Ivan Dobaj, Simona

Rues, Nuša Anžel

Voznik David Merdaus

Nabava Eva Novak, Marjeta Bogša

Vodja receptorjev in čistilnega osebja

Igor Pravdič

Čistilno osebje Natalija Mohorič, vodja, Branka

Kocbek, Branka Andjelkovič, Doroteja Bauman

Hainc, Nastja Ferenc, Tatjana Marinšek, Nataliya

Kuz, Karina Mohorko, Simona Lenc, Teodora

Milošević

Receptorji Vatroslav Dragun, Miran Lipman,

Franc Grušovnik, Damir Ptiček

Vzdrževalca Matjaž Irgolič, vodja, Darijan

Jaušnik

Svet SNG Maribor dr. Suzana Žilič Fišer,
predsednica, Jaki Jurgec, Zdenka Križanič,
Matic Kašnik, mag. Zdravko Luketič, Ksenija Vaš,
dr. Sonja Kralj

Strokovni svet SNG Maribor Darko Brlek,
predsednik, Tomaž Habe, Jaki Jurgec, dr. Mihaela
Koletnik, Mateja Pucko, Alenka Ribič, Tomaž Rode,
Matic Kašnik, Ana Perne

Igralski ansambel Vojko Belšak, Matevž Biber,
Blaž Dolenc, Viktor Hrvatin Meglič, Davor Herga,
Julija Klavžar, Žan Koprivnik, Eva Kraš, Petja
Labović, Liza Marijina, Minca Lorenci, Nataša
Matjašec Rošker, Ksenija Mišič, Kristijan Ostanek,
Mateja Pucko, Nejc Ropret, Mojca Simonič,
Matija Stipanič, Mirjana Šajinović, Ana Urbanc,
Irena Varga, Vladimir Vlaškalič, Gorazd Žilavec,
Maša Žilavec

Marketing in stiki z javnostmi Anja Žižek,
Alan Kavčič, Jože Vodušek, Darja Čižek, mag.
Nevenka Pašek
Telefon +386 2 250 61 35

Gledališka blagajna Renata Dimitrušev, Jasmina
Leskovar

Gledališka blagajna / Box office / Theaterkasse
+386 2 250 62 26, 250 61 15

**Spletna trgovina / Internet sale /
Internetverkauf** www.sng.mojekarte.si
E-pošta / E-Mail boxoffice@sng-mb.si
Delovni čas gledališke blagajne

od ponedeljka do petka: od 10.00 do 13.00 in dve
uri pred predstavo
sobota, nedelja in prazniki: ena ura pred predstavo

Box-office opening time

Monday to Friday: 10.00 – 13.00, and two hours
before the performance
Saturday, Sunday and Holidays: one hour before
the performance

Theaterkasse-Öffnungszeiten

Montag bis Freitag: 10:00 – 13:00 Uhr und zwei
Stunden vor Vorstellungsbeginn
Samstag, Sonntag und Feiertage: eine Stunde vor
Vorstellungsbeginn

ZLATA POKROVITELJICA

POKROVITELJICA SEZONE

TRAJNOSTNI PARTNER

VEČER

RADIO CITY
www.radiocity.si

-bazeni-wellness-
REMAX

Cankarjev dom

Cankarjev dom

Kulturni in kongresni center

Prešernova cesta 10

1000 Ljubljana

Recepcija +38612417100

E-pošta info@cd-cc.si

Spletna stran www.cd-cc.si

Vodstvo

Generalna direktorica

Uršula Cetinski

Direktor poslovnega sektorja / pomočnik

generalne direktorice

Rajko Kotnik

Direktorica tehničnega sektorja / pomočnica

generalne direktorice

Karmen Klučar

Direktorica kongresno-komercialnega

programa / pomočnica generalne direktorice

mag. Breda Pečovnik

Kulturno-umetniški program

Vodja organizatorjev kulturno-umetniškega

programa

Samo Klemenčič

Tajnica – organizatorica

Tamara Habjanič

Vodja projektov - kulturnovzgojni in

humanistični program

Renata Šebez

Odnosi z javnostmi in trženje programa

Vodja oddelka

Saša Globačnik

Urednica spletnih strani

Tadeja Drolc

Vodja promocijskih projektov (kulturna vzgoja, razstave)

Kristina Jermančič Golc

Koordinatorica za promocijske projekte

(gledališče in ples) in urednica družbenih omrežij

Medeja Medved

Urednica publikacij in kreativno pisanje

Damjana Kenda Hussu

Sponzorstva, razstave Zvezdana Lazar-Bursač

Vodja oddelka za informacije in prodajo

vstopnic Andreja Šteblaj

Vodja oddelka za oblikovanje

Edin Alibešter

Izvedbeno oblikovanje za projekt Pod

svobodnim soncem

Urška Batistič

Poslovni sektor

Vodja službe za finančno-računovodske

zadeve / pomočnik direktorja poslovnega

sektorja

Dušan Lakner

Vodja službe za kadrovske in splošne zadeve

Iztok Artič

Vodja varnostne službe

Martin Remic

Poslovna vodja programa za javna naročila

Karmen Pogačar Tršelič

Varnostni inženir

Stojan Vene

Vodja hostesne službe in vodja protokola

Ivana Vulanovič

Tehnični sektor

Vodja informacijskih tehnologij in

telekomunikacij/ pomočnik direktorice

tehničnega sektorja

Mensur Hodžič

Vodja oddelka za odrsko-scenske postavitve

Luka Golec

Vodja oddelka za splošno vzdrževanje

Borut Lampret

Škrateljč

Vodja oddelka za postavitev prizorišč

Mitar Perić

Vodja oddelka za scensko osvetljavo

Gregor Plantan

Vodja oddelka za elektroenergetske sisteme

Blaž Verdir

Vodja oddelka za ozvočenje

Boštjan Zakrajšek

Vodja oddelka za multimedijske tehnologije

Janez Žagar

Škrateljč

Zavod za kulturo, izobraževanje in šport

Bevke 193, 1358 Log pri Brezovici

dr. Uroš Grilc, direktor

Telefon: 051 398 843

info@skrateljč.org

www.skrateljč.org

Člani Strokovnega sveta Cankarjevega doma:

Barbara Rogelj (predsednica), Boštjan Botas
Kenda, Marko Vatovec, dr. Milček Komelj, mag.
Žanina Mirčevska, Mateja Peric, Urška Sever

Člani Sveta Cankarjevega doma:

Aleš Čerin (predsednik), mag. Bojan Kurež, Alma
Čaušević Klemenčič, Barbara Drnač, Andraž
Pöschl, Mensur Hodžić, Aleš Novak

O nakupu vstopnic

Informacijsko središče in prodaja vstopnic

Prešernova cesta 10 (podhod Maxija)
1000 Ljubljana

**Odprto ob delavnikih od 11. do 13. in
od 15. do 17., ter uro pred prireditvami.**

Prodaja vstopnic za prireditve v Klubu CD in
Dvorani Alme Karlin uro pred začetkom prireditve
v Mali galeriji.

S plačilnimi Kartika nakup vstopnic tudi na
spletu www.cd-cc.si

Dodatne informacije po telefonu (01) 2417 299
ali na vstopnice@cd-cc.si.

Ustanovitelj in glavni sofinancer kulturno-
umetniškega programa Cankarjevega doma je
Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije.

SNG Nova Gorica

Slovensko narodno gledališče Nova Gorica */ Slovene National Theatre Nova Gorica*

Trg Edvarda Kardelja 5
5000 Nova Gorica, Slovenija / Slovenia
T +386 5 335 22 00,
E info@sng-ng.si, **W** www.sng-ng.si

Direktorica / *General Manager*

Mirjam Drnovšček

E mirjam.drnovscek@sng-ng.si
T +386 5 335 22 10

Umetniški vodja / *Artistic Director*

Marko Bratuš

E marko.bratus@sng-ng.si
T +386 5 335 22 10

Poslovna sekretarka / *Business Secretary*

Barbara Skorjanc

E barbara.skorjanc@sng-ng.si
T +386 5 335 22 10

Dramaturginji / *Dramaturgs*

mag. **Ana Kržišnik Blažica**

E ana.krzisnik@sng-ng.si
T +386 5 335 22 00

in / and

Martina Mrhar

E martina.mrhar@sng-ng.si
T +386 5 335 22 00

Lektorica / *Language Consultant*

Anja Pišot

E anja.pisot@sng-ng.si
T +386 5 335 22 00

Vodja Mladega odra Amo, dramaturginja
/ Programme Manager of Young Stage Amo,
Dramaturg

Tereza Gregorič

E tereza.gregoric@sng-ng.si
T +386 5 335 22 00

Vodja odnosov z javnostjo / *Publicity Manager*

Metka Sulič

E odnosizjavnostjo@sng-ng.si
T +386 5 335 22 50

Vodja programa / *Program Manager*

mag. **Barbara Simčič Veličkov**

E organizacija@sng-ng.si
T +386 5 335 22 04

Vodja računovodstva / *Accounting Manager*

Neža Lango

E neza.lango@sng-ng.si
T 386 5 335 22 07

Vodja tehničnih služb

/ *Manager of Technical Services*

Davorin Kodrič

E davorin.kodric@sng-ng.si
T +386 5 335 22 14

Producent / *Producer*

Aleksander Blažica

E aleksander.blazica@sng-ng.si
T +386 5 335 22 14

Blagajna / Box Office

E blagajna@sng-ng.si

T +386 5 335 22 47

vsak delavnik / *workdays*

10.00–12.00 in / *and* 15.00–17.00

ter uro pred pričetkom predstave

/ *and an hour before each performance*

Spletna prodaja / Online ticket purchase

W sng-ng.kupikarto.si

Svet SNG Nova Gorica / Council SNT Nova Gorica

Robert Gajser (predsednik / *president*), Klavdija Figelj (podpredsednica / *vice president*),
Martina Mrhar, Damjana Pavlica, Marjan Zahar

Strokovni svet SNG Nova Gorica / Expert Council SNT Nova Gorica

Andrejka Markočič Šušmelj (predsednica / *president*), Tereza Gregorič (podpredsednica / *vice president*),
mag. Alida Bevk, Igor Komel, Matija Rupel, Aleš Valič

Dejavnost SNG Nova Gorica financira Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije.
Del spremljevalnega programa sofinancira Mestna občina Nova Gorica.

Partnerji

Sponzor

Medijska sponzorja

Gledališki list SNG Nova Gorica, Cankarjev dom Ljubljana, Drama SNG Maribor

Sezona 2023/2024, številka 4 – skupna številka

Izdajatelj SNG Nova Gorica

Predstavnica Mirjam Drnovšček

Urednica Martina Mrhar

Uredništvo Maja Borin, mag. Ana Kržišnik Blažica, Anja Pišot, Barbara Rogelj

Lektorica Anja Pišot

Fotograf Peter Giodani

Prelom Idejološka Ordinacija

Ilustrator Luka Seme

Naklada 600, Tisk A-media
SNG Nova Gorica ISSN 1581-9884

Cena publikacije je 2 evra.

